

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN (YVA-menettely) SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA YLÖSKARTANON TILAN TOIMINNAN MUUTTAMISESSA

HANKE

Ylöskartanon tilan toiminnan muuttaminen, Hämeenlinna

HANKKEESTA VASTAAVA

Janne Näsi, Ylöskartanon tila

ASIAN VIREILLETULO

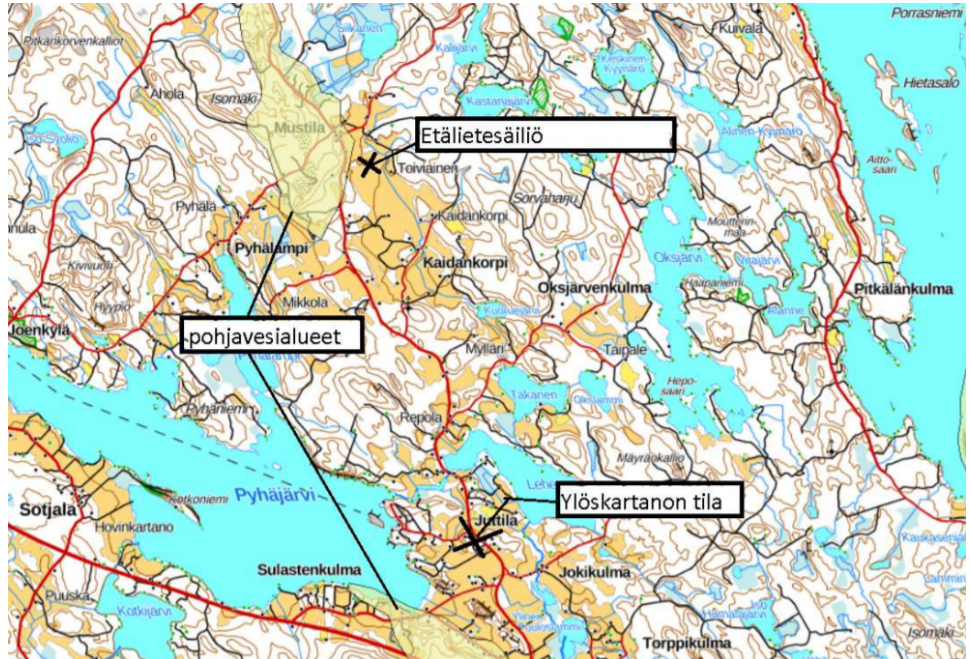
Hankkeesta vastaava on 24.5.2021 hakenut Etelä-Suomen aluehallintovirastolta (AVI) ympäristölupaa olemassa olevan nautaeläinsuojan laajennukselle. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 14.6.2021 pyytänyt Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) päätöstä, edellyttääkö suunniteltu Ylöskartanon tilan toiminnan muutoshanke (Tuulos, Hämeenlinna) ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely), ja toimittanut hanketta koskevan ympäristölupahakemuksen ELY-keskukselle. Hankkeesta vastaava on täydentänyt ympäristölupahakemusta 30.7.2021. ELY-keskus katsoo, että se on saanut YVA-lain 12 §:n ja YVA-asetuksen 1 §:n edellyttämät tiedot hankkeesta.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Seuraavassa on esitetty hankkeen ympäristölupahakemukseen sisältyviä tietoja hankkeesta, hankealueen ympäristön nykytilasta ja ennalta arvioituista vaikutuksista.

Hankkeen kuvaus

Ylöskartanon tilalle on haettu ympäristölupaa maidontuotannon laajentamiseen. Tila sijaitsee Hämeenlinnan kaupungin Juttilan kylässä, noin 7 km Tuuloksen taajamasta luoteeseen (kuva 1.).

Kuva 1. Ylöskartanon tilan, etälietesäiliön ja lähimpien pohjavesialueiden sijainti (lähde: ympäristölupahakemus, liitekartta).

Tilan nykyinen ympäristölupa (Dnro ESAVI/640/04.08/2010) koskee eläinsuojan toimintaa, jossa on eläinpaikat 144 lypsylehmälle, 76 hieholle ja 45 alle 6 kk ikäiselle vasikalle. Luvan mukaan eläinmäärää voidaan muuttaa edellyttäen, että lannantuotanto ei ylitä edellä mainitun eläinmäärän yhteistä lannantuotantoa. Ympäristöluvan muutoshakemuksen mukaan tilalla on tällä hetkellä lypsylehmiä 145 kpl, hiehoja 50 kpl, nuoria hiehoja 25 kpl ja vasikoita 25 kpl. Laajennuksen jälkeen tilalla on tarkoitus olla lypsylehmiä 364 kpl, hiehoja 65 kpl, nuoria hiehoja 75 kpl ja vasikoita 100 kpl. Eläinmäärän muutosta laajennuksen myötä on kuvattu taulukossa 1.

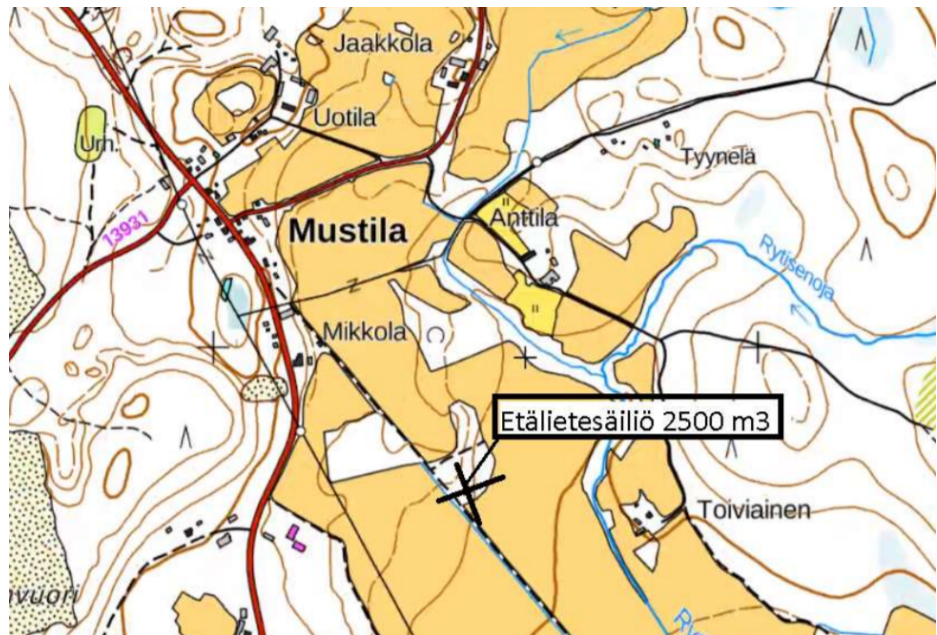
Taulukko 1. Nautojen määrä nykytilassa, määrän muutos ja tuleva kokonaismäärä (hankemäärä).

	Lypsylehmät	Hiehot 12–24 kk	Nuoret hiehot 6–12kk	Vasikat < 6kk
Nykytilanne	145	50	25	25
Laajennus	219	15	50	75
Tuleva tilanne (hankemäärä)	364	65	75	100

Nykytilanteessa eläimiä kasvatetaan kahdessa rakennuksessa. Lypsylehmät ovat pihattonavetassa ja nuorkarja on erillisessä rakennuksessa, jossa on umpipihatto hiehaille sekä vasikkala. Tulevassa laajuudessa eläimiä kasvatetaan neljässä eri rakennuksessa. Nykyistä lypsykarjanavettaa on tarkoitus laajentaa 329 lehmään, umpilehmille on tarkoitus rakentaa oma pihatto ja pikkuvaskoille oma rakennus nykyisen varastorakennuksen laajennuksena. Nykyinen hiehopihatto jää kotieläintuotantoon. Laajennus on tarkoitus toteuttaa kahdessa osassa.

Tilalla syntyvä lanta varastoidaan sekä lietelantana että kuivalantana. Laajennuksen jälkeen 313 lehmän ja 75 hiehon lannat kerätään lietelantalaan sekä 51 lehmän ja 165 nuorkarjan lannat kuivikelantalaan.

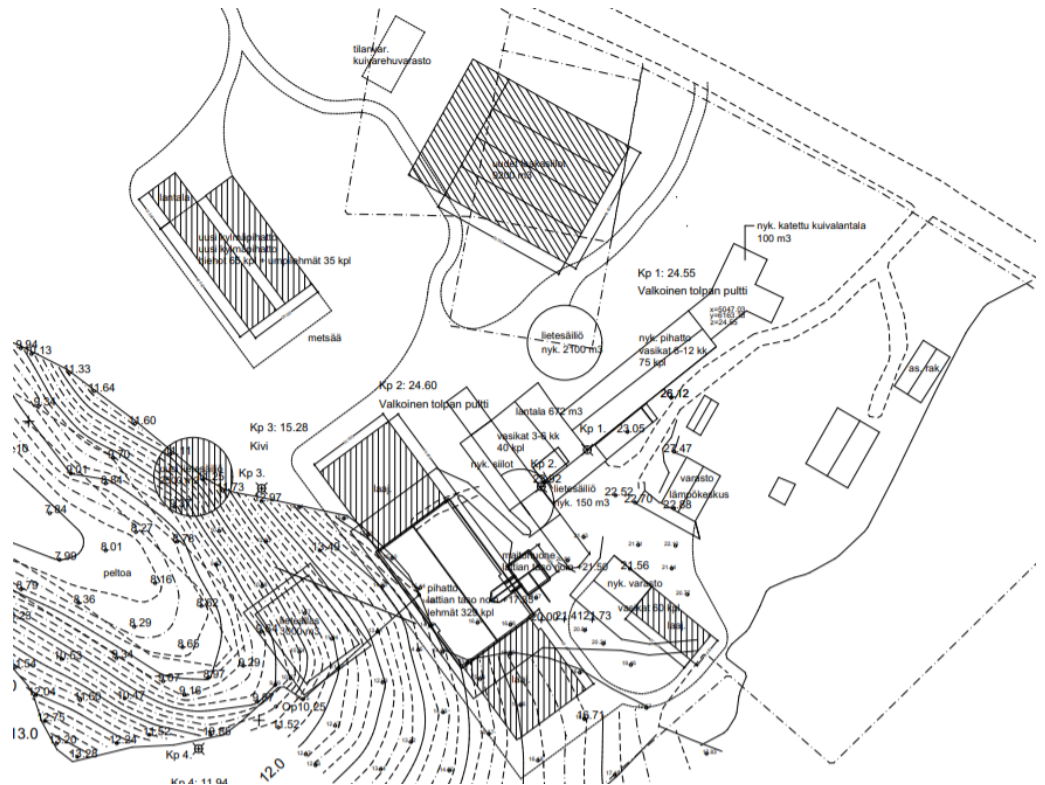
Nykytilanteessa tilalla on kumipohjainen lieteallas 3 000 m³ ja teräsbetonipohjainen lieteallas 2 100 m³, joissa molemmissa on luonnollinen kuorettuma katteena. Lisäksi rehuvaraston alla on betonipohjainen katettu lieteallas 150 m³, mitä käytetään pääasiassa puristenesteen varastointiin. Kuivikepohjat varastoidaan tällä hetkellä kahdessa betonipohjaisessa ja katetussa kuivalantalassa, joiden tilavuudet ovat 140 m³ ja 1 440 m³. Hankkeessa on tarkoitus rakentaa kaksi uutta 2 500 m³:n betonipohjaista lietelantavarastoa (yht. 5 000 m³), joissa on luonnollinen kuorettuma katteena. Lisäksi on tarkoitus rakentaa uusi betonipohjainen ja katettu 580 m³:n kuivalantavarasto. Kuivalantavarasto ja toinen uusista lietelantavarastoista tulee sijaitsemaan tilakeskuksessa. Toinen uusi lietelantala on tarkoitus rakentaa 7 km päähän tilakeskuksesta (kuva 2).

Kuva 3. Etälietesäiliön sijainti (lähde: ympäristölupahakemus, liitekarta).

Ruokinta tilalla perustuu kotovaraiseen rehustukseen, jossa pääkomponenttina on säilörehu. Peltoviljely valjastetaan rehuvalmistukseen ja syntyvä karjanlanta käytetään suurelta osin omien peltojen lannoitukseen. Tilalla on lisäksi lannanluovutussopimuksia naapuritiloille.

Lanta levitetään pääosin keväällä, mutta myös säilörehun korjuun jälkeen. Lietelanta levitetään multainkalustolla kasvavaan nurmeen ja kuivalannan levityksessä käytetään tarkkuuslevitintä. Lanta levitetään omille ja vuokrapelloille, joiden yhteispinta-ala on noin 467 ha.

Kuva 3. Ote asemapiirroksista (lähde: ympäristölupahakemus, asemapiirros).

Ympäristön kuvaus ja hankkeesta vastaavan arvio ympäristövaikutuksista

Ympäristön kuvaus

Tilan alueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa. Kiinteistö, jolla eläinsuojatoimintaa harjoitetaan, ei sijaitse pohjavesialueella. Lähimmät häiriintyvät kohteet ovat kaksi rivitaloa, jotka sijaitsevat Luopioistentien toisella puolella. Etälietesäiliö on tarkoitus rakentaa peltoalueelle noin 7 km päähän tilakeskuksesta.

Jätevedet ja päästöt

Eläintilojen jätevedet johdetaan lietesäiliöön. WC-tiloissa on kompostoiva wc. Lietesäiliöt täytetään alakautta. Tilan liete- ja kuivalantavarastot tyhjennetään täysin vuosittain ja tyhjennyksen yhteydessä tarkistetaan silmämääräisesti varastojen kunto. Lietealtaat rakennetaan siten, että altaiden salaojituksista voidaan tarkkailla säiliön mahdollisia vuotoja.

Esikuivattua säilörehua varastoidaan laakasiiloissa 7 600 tonnia vuodessa. Syntyvä puristeneste varastoidaan umpikaivossa ja levitetään lannanlevityksen yhteydessä pellolle.

Laajennuksen jälkeen toiminnasta syntyy noin 8 500 m³ lietettä ja 3 500 m³ kuivalantaa vuodessa. Lietteen keskimääräinen levitysmäärän ollessa 35 m³/ha tarvitaan levitysalaa 243 ha. Kuivalannan levitysmäärän ollessa keskimäärin 26 m³/ha tarvitaan levitysalaa 134 ha. Näin ollen lannanlevitykseen tarvitaan yhteensä 377 ha, mikä on 80 % käytettävissä olevasta peltopinta-alasta (467 ha). Lannanlevitykseen käytettävät pellot eivät sijaitse pohjavesialueella eikä lantaa levitetä vesistöjen

suojavyöhykkeille. Lannanlevitysjankohdat ovat viikot 16–20 (65 % lannasta), 23–24 (15 % lannasta), 30–31 (10 % lannasta) ja 41–43 (10 % lannasta).

Lietteen ravinnemääräksi on arvioitu fosfori 18 kg/ha ja kokonaistyyppi 100 kg/ha, josta liukoinen typpi 60 kg/ha. Lietettä käytetään pääasiassa nurmien keväiseen ja kesäiseen lannoitukseen sekä kevätiljojen, maissin ja syysviljojen lannoitukseen.

Kuivalannan ravinnemääräksi on arvioitu fosfori 26 kg/ha ja kokonaistyyppi 104 kg/ha, josta liukoinen typpi 28,6 kg/ha. Lietettä käytetään pääasiassa nurmia kokoviljasäilörehuksi korjattavaan suojaviljaan perustettaessa, maissilla sekä sopimuskumppanien sokerijuurikasviljelyksillä.

Tilalla on kaksivaippainen polttoainesäiliötä, jonka tilavuus on 7 m³. Säiliöt on varustettu laponestolaitteella ja ylitäytönestimellä. Tankkauspaikka on päällystetty soramurskeella. Tilalla on muita öljytuotteita enintään 600 litraa, joita säilytetään konehallissa. Konehallissa on betonilattia, öljynerotuskaivo ja imeytysmateriaalia. Polttoainesäiliöt on tarkastettu paloviranomaisen toimesta vuonna 2018.

Kasvinsuojeluaineita varastoidaan n. 100–150 kg aggregaattihuoneessa, jossa on viemäröimätön betonilattia. Eläinten lääkkeet varastoidaan navetan lääkekaapissa. Eläinsuojassa käytettävät pesuaineet (450 l) varastoidaan navetan varastotilassa, jossa on betonilattia. Lisäksi tilalla varastoidaan desinfiointiainetta noin 1 000 litraa IBC-kontissa tai pienemmissä astioissa ja lannoitteita n. 75 tonnia valmistajan ohjeiden mukaisesti.

Haju

Lietelantaloista hajuhaittoja syntyy lähinnä lannan levitysaikaan, jolloin lietettä on sekoitettava. Muun ajan lantaloissa on kuivasta lannasta muodostuva kelluva kate.

Tilalla käytetään lannanlevitykseen urakoitsijaa, jolla on käytössään multaava lietekalusto. Lietevaunun kiekkomultain viiltää ja levittää maahan kapean uran, johon liete sijoitetaan. Näin lietelannan ravinteet ovat mahdollisimman nopeasti kasvin käytössä ja hajuhaitat minimoituvat. Kylvettäville pelloille levitettävä lanta pyritään multaustekniikasta huolimatta muokkaamaan mahdollisimman pian levityksen jälkeen ravinnehävikin ja hajuhaittojen edelleen vähentämiseksi. Tulevaisuudessa enenevä määrä lannasta myös tullaan sijoittamaan kasvavaan nurmeen, jolloin ravinnevalumat on minimoitu. Levitettävä kuivalanta muokataan välittömästi peltoon.

Eläinsuojista syntyy vain vähän hajua. Eläintiloissa käytetään painovoimaista ilmanvaihtoa.

Melu, liikenne ja muu kuormitus alueella

Lannanlevitystä ja muitakin tilan peltotöitä pyritään tekemään päivisin klo 6–22 naapureiden häiriintymisen minimoimiseksi. Naapureita on informoitu tilan Facebook-sivuilla, mikäli esimerkiksi rehunkorjuuta on jouduttu jatkamaan sateen uhan takia yön yli. Kaikkia juhlapyyhiä ei pystytty

välttämään lannanlevityksen suhteen, mutta juhannuksen aika ja yleensä myös sitä edeltävä viikko on pystytty rauhoittamaan lannanlevitykseltä.

Maito noudetaan tilalta joka toinen päivä. Rehutoimituksia tilalle tulee 1–2 krt kuukaudessa. Teuraita ja välityseläimiä noudetaan tilalta 3–4 krt kuukaudessa. Peltoliikenne on viikkaimmillaan rehunteon yhteydessä, jolloin samaan aikaan ajetaan säilörehua tilalle ja lietettä pellolle. Rehunteko ajoittuu kesäkuun alkuun, heinäkuun loppuun ja syyskuun puoleenväliin.

Toiminnasta ei arvioida syntyvän merkittävää pölyhaittaa.

Jätteet ja niiden käsittely ja hyödyntäminen

Tila on yleisen jätehuollon piirissä. Jätteiden käsittelyssä hyödynnetään mahdollisimman paljon jätteiden kierrätystä hyötykäyttöön. Syntyvät ongelmajätteet toimitetaan ongelmajätekeräykseen. Toiminnasta arvioidaan syntyvän vuosittain n. 6 t Honkajoelle toimitettavia eläintenraatoja, 1,6 t kierrätykseen toimitettavaa muovia, 3–6 t peltolannoitteeksi toimitettavaa pilaantunutta rehua ja 1–2 t metallikeräykseen toimitettavaa metalliromua sekä 1–2 kpl ongelmajätekeräykseen toimitettavia akkuja.

Onnettomuuksiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin varautuminen

Onnettomuuksien varalle on laadittu pelastussuunnitelma. Poikkeustilanteiden varalle esim. sähkökatko, on varauduttu varavoimajärjestelmällä. Vesikatkoksen varalle suunnitteilla oma kaivo. Rakennukset on suunniteltu siten, että eläimet on helppo siirtää esim. tulipalotilanteessa pois rakennuksesta. Huoltohallissa on imeytysmateriaalia öljyvuodon imeyttämiseen.

ASIAN KÄSITTELY

Viranomaisten kuuleminen

Hämeen ELY-keskus on pyytänyt arviointitarpeesta lausuntoa Hämeenlinnan kaupungilta ja Hämeen liitolta.

Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ei antanut asiasta lausuntoa.

Hämeen liitto toteaa lausunnossaan, että YVA-lain liitteen 1 hankeluettelo ei mainitse nautatiloja eikä nautatilojen lannan käsittelyä, eikä Hämeen liitto tämän perusteella näe hankkeelle YVA-menettelyn tarvetta. Lausunnon mukaan Hämeen liitto ei ota kantaa, ovatko nautatilan vaikutukset ympäristöönsä verrattavissa liitteessä mainittuihin sikaloihin ja kanaloihin. Lausunnossa todetaan, että Ylöskartanon tila sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) alueella Tuuloksen historiallinen kirkkomaisema sekä Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukaisella maakunnallisella maisema-alueella sekä maakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella. Lausunnon mukaan rakennusten sopivuus ympäristönsä rakennus- ja maisemakulttuuriin arvoihin sovitetaan yhteen rakennuslupavaiheessa, eikä YVA-menettely ole näiden suhteen tarpeellinen.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

Hämeen ELY-keskus on pyytänyt arviointitarpeesta lausuntoa hankkeesta vastaavalta. Hankkeesta vastaava toteaa lausunnossaan, ettei koe hankkeessa olevan YVA-menettelyn soveltamistarvetta.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Ylöskartanon tilan muutoshankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

ELY-keskuksen ratkaisun perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävät sellaiset hankkeet ja niiden muutokset, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 1 mom.). Hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä, on määritelty YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa.

YVA-lain hankeluettelon mukaan arviointimenettelyä sovelletaan kanaloihin, joissa kasvatetaan yli 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa taikka sikaloihin, joissa kasvatetaan yli 3 000 sikaa (paino yli 30 kg/sika) tai 900 emakkoa. YVA-lain hankeluettelo ei mainitse nautatiloja eikä nautatilojen lannan käsittelyä.

Kyseessä olevaan hankkeeseen YVA-menettelyn soveltamistarvetta arvioidaan YVA-lain lain 3 §:n 2 momentin nojalla. Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Päätöksenteossa otetaan lisäksi huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2 ja YVA-asetuksen 2 §:ssä (YVA-laki 3 § 3 mom.).

Hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Hankkeen kokoluokkaa ja vaikutuksia voidaan rinnastaa hankeluettelon mukaiseen toimintaan muun muassa vertaamalla eläinmääriä, toiminnasta syntyviä ammoniakkipäästöjä ja lannan ravinteiden määriä. Vertailu on kuitenkin suuntaa antava, koska nautaeläimien ja hankeluettelossa mainittujen eläinten pidosta aiheutuvat ympäristövaikutukset ovat toisistaan poikkeavia.

Eläinsuojien nykyinen eläinmäärä on ympäristönsuojelulain mukaisiksi kokonaiseläinyksikkömäärän laskemisessa käyttäviksi eläinyksikkökertoimiksi muutettuna 1 894 ey (taulukko 2). Eläinsuojaa laajennetaan 2 723 ey ja laajennuksen jälkeinen kokonaiseläinmäärä on 4 616 ey. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellytetään 3 000

lihasialta, joka on eläinyksikkökertoimina 3 000 ey. Laajennus on siten noin 91 % ja hankkeen tuleva kokonaiseläinmäärä 154 % YVA-lain hankeluettelon mukaisesta eläinmäärästä.

Verratessa vuosittaista typen ja ammoniakin tuottoa, eläinsuojan laajennuksen tuottama määrä vastaa suuruusluokaltaan 900 emakon ja 3 000 lihasian tuottamia määriä. Fosforin tuoton osalta laajennus jää alle sikojen tuottaman määrän. On kuitenkin otettava huomioon, että nautaeläinsuojien ympäristövaikutukset eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia sikaloiden kanssa. Esimerkiksi hajuhaittoja pidetään yleensä nautaeläintiloissa sikaloita vähäisempinä.

Taulukko 2. Hankkeen vertailu YVA-luettelon mukaisten emakoiden ja lihasikojen määriin.

	Eläinyksiköt	kgNH ₃ /a	N kg/a	P kg/a
Nykyinen lupa	1 894	6 190	21 490	3 280
Laajennus	2 723	9 200	30 850	4 700
Hanke	4 616	15 390	52 340	7 980
Hankeluettelon raja (900 emakkoa/ 3000 sikaa)	2 340 / 3 000	9 270 / 9 900	30 600/ 38 100	7 650 / 7 500

Taulukossa esitetyt tiedot perustuvat ympäristönsuojelulain 423/2015 liitteessä 3 esitettyihin eläinyksikkökertoimiin sekä kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen 1/2010 taulukoissa 2 ja 5 esitettyihin lukuihin.

Toiminnan laajennuksen keskeisimmät ympäristövaikutukset muodostuvat hajuhaittojen ja liikenteen lisääntymisestä sekä lannan hyödyntämisestä syntyvistä vesistövaikutuksista.

Kotieläintiloilla hajun pääasiallinen lähde on lanta. Hajua voi aiheutua myös ulko- ja jaloittelutarhoista sekä säilörehun varastoinnista siiloissa ja aumoissa. Uusien eläinsuojarakennusten ja olemassa olevien rakennusten laajennusten etäisyys lähimpään häiriintyvään kohteeseen, rivitaloon, on karttatarkastelun perusteella noin 200 metriä ja uuden lietealtaan etäisyys noin 250 metriä. Eläinsuojan vähimmäisetäisyydet häiriintyviin kohteisiin on esitetty Valtioneuvoston asetuksessa ilmoituksenvaraisista eläinsuojista (138/2019) liitteessä 1. Eläinsuoja-asetuksen liitteen 1 mukaan 3 229 eläinyksikön kokoisen eläinsuojan, mikä on hankekoko (4 616 ey) pienempi, vähimmäisetäisyys häiriintyvään kohteeseen on 500 metriä, jos lantalassa on kuorettuma eikä muita lannankäsittelymenetelmiä. Tehokkaammilla lannankäsittelymenetelmillä vähimmäisetäisyys lyhenee. Esimerkiksi, mikäli lantala on katettu ja eläinsuojan lantakanavat jäähdytetty, vähimmäisetäisyys on 250 m. Ylöskartanon tilalla lannankäsittelymenetelmänä on lietelantaloissa kuorettuma ja kuivikelantaloissa kiinteä kate. Tilakeskukseen rakennettavat uudet tai laajennettavat rakennukset tai uusi lietelantala eivät kuitenkaan tuo tilan toimintoja asutusta lähemmäksi nykytilanteeseen verrattuna. Etälietelantalasta on karttatarkastelun perusteella noin 300 m lähimpiin asuinrakennuksiin. Toiminnan hajuhaittoja voitaisiin tarvittaessa vähentää esimerkiksi lantaloiden kattamisella.

Toiminnan laajentumisen aiheuttama lantamäärän kasvu kasvattaa myös lannan levityksestä aiheutuvaa hajuhaittaa levityspeltojen läheisyydessä sijaitsevalle asutukselle. Tilalla käytetään multaavaa kalustoa lietelannan levityksessä ja kuivalanta muokataan välittömästi peltoon hajuhaittojen

vähentämiseksi. Lannan levittämisestä voidaan antaa määräyksiä ympäristöluvassa.

Esikuivattua säilörehua varastoidaan siiloissa. Uudet laakasiilot on tarkoitus rakentaa alueelle, josta on arviolta vain noin 80 m lähimpään rivitaloon. Säilörehun puristuksesta kerätään umpikaivoon ja levitetään lietteen mukana pelloille. Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen (17/2021) mukaan haju- ja meluhaitat ovat suurimmillaan säilörehun valmistusvaiheessa, eikä valmiista säilörehuvarasoista huolellisesti perustettuna ja peitettynä pitäisi aiheutua voimakasta hajua, vaikka hajuhaittoja on siltikin joissakin tapauksissa esiintynyt. Ohjeen mukaan naapuruussuhdehaittoja voidaan vähentää välttämällä siilojen sijoittamista eläinsuojan ja naapuruston väliselle alueelle. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulisikin harkita siilojen sijoitusta muualle kiinteistön alueelle kauemmaksi rivitaloista.

Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hanke tulee kasvattamaan tilan aiheuttamia hajuhaittoja, mutta YVA-menettelyn soveltamiselle hajuhaittojen osalta ei ole tarvetta. Hajuhaittojen tehokkaan estämisen keinot voidaan ratkaista ympäristölupaprosessissa.

Toiminnasta aiheutuvat melu- ja liikenneturvallisuuteen kohdistuvat vaikutukset ovat sesonkiluonteisia, mutta ne voivat olla ajoittain merkittäviäkin. Nykytilanteeseen verrattuna lannanlevitykseen liittyvä liikenne kasvaa, kun lantaa kuljetetaan useisiin kohteisiin osittain melko etäälle tilakeskuksesta. Lisäksi liikennettä aiheuttaa lietteen kuljetus tilalta etälietelantalaan. Lietteen kuljetustiheyttä etälietelantalaan ei ole arvioitu hakemuksessa. Hämeen ELY-keskuksen arvion mukaan hankkeen liikennevaikutuksia ei kuitenkaan voida pitää merkittävänä.

Laajennuksen mukaiselle toiminnalle on käytettävissä riittävästi lannan varastointikapasiteettia ja levitysalaa. Lannanlevitykseen käytettäviä pelloja on laajasti eläinsuojan ympäristössä, eteläisimmät Suolijärven eteläpäässä ja Pannujärvellä. Vesistövaikutusten kannalta merkittävintä on lannan peltolevityksestä aiheutuva fosforin ja typen hajakuormitus. Lannanlevityspellot sijoittuvat Lehee-järven ja Pyhäjärven valuma-alueille. Pyhäjärven ja Suolijärven ekologinen tila on hyvä ja näiden osalta vesienhoidon tavoitteena on hyvän tilan säilyttäminen. Lehee-järven ekologinen tila on tyydyttävä, mutta fysikaaliskemiallisten muuttujien, mm. kokonaisfosfori ja kokonaistyyppi, perusteella Lehee luokituu kuitenkin hyvään tilaan. Lehee-järven hyvä tila tulisi saavuttaa 2027 mennessä. Ehdotuksessa Hämeen vesienhoidon toimenpideohjelmaksi vuosille 2022–2027 maatalouden hajakuormituksen toimenpiteiksi Iso-Längelmäveden ja Hauhon reitille on esitetty mm. maatalouden suojavyöhykkeitä, peltujen talviaikaisen eroosion torjuntaa, ravinteiden käytön hallintaa ja lannan ympäristöystävällisiä levitysmenetelmiä.

Hakemuksen mukaan vuodessa syntyisi jatkossa lietettä noin 8 500 m³ ja kuivalantaa noin 3 500 m³. Nykyisessä toiminnassa lannanlevitykseen on ollut käytössä noin 358 ha peltoa. Toiminnan laajennuksen myötä levitykseen on käytettävissä 467 ha peltoa, josta hakemuksen mukaan arvioidaan tarvittavan noin 377 ha. Lantamäärän ja levitykseen tarvittavan peltoalan kasvu voivat mahdollisesti kasvattaa toiminnasta aiheutuvaa ravinteiden hajakuormitusta vesistöihin.

Lannan ravinteiden kulkeutumista pintavesiin vähennetään käyttämällä lietelannan levitykseen multaavaa kalustoa ja muokkaamalla kuivalanta välittömästi peltoon. Lisäksi ravinnepäästöjä minimoidaan tulevaisuudessa sijoittamalla enenevä määrä lannasta kasvavaan nurmeen. Levityspeltokartan perusteella järviin ja jokiin rajoittuvilla pelloilla on myös suojavyöhykkeet. Ojiin tai puroihin rajoittuvilla pelloilla ei kartan perusteella ole suojavyöhykkeitä. Lannanlevityksessä tulee huomioida erityisesti tulvaherkkien alueiden pellot sekä muut kosteat painannekohdat, joista voi syntyä virtauksia suoraan ojiin.

Hämeen ELY-keskus toteaa, että YVA-menettelyn soveltamiselle ei vesistöihin kohdistuvien vaikutusten perusteella ole tarvetta. Toiminnasta aiheutuvan vesistökuormituksen vähentämiseksi tarpeellisista keinoista lannan hyödyntämisessä voidaan tarvittaessa määrätä tilakeskuksen lähipeltojen osalta ympäristölupaprosessissa.

Eläinsuoja ja sen peltoalueet kuuluvat Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen (Tuuloksen historiallinen kirkkomaisema) sekä maakunnallisesti merkittävään Tuuloksen kulttuurimaisemien maisema-alueeseen. Tuuloksen kulttuurimaisema-alueen ytimenä on Suolijärvi, jonka ympärillä on kumpuilevaa peltomaisemaa ja alueen reunaosat kohoavat osassa aluetta jyrkkäpiirteisesti. Noin puolen kilometrin säteellä eläinsuojasta, lannanlevityspeltojen läheisyydessä, on kolme luonnonsuojelualuetta: Liljesvuoren suojelualue (ERA206462), Laurinkallion lehmusalue (LTA300266) ja muinaislinna sekä Kyläkallion lehmusalue (LTA300268). Suojelualueiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Tuuloslammit on merkitty maakuntakaavassa määräaikaishallinnalla suojelualuevarauksella SL/MY. Alue on linnustollisesti arvokas FINIBA-alue, Tuuloksen lintujärvet. Suolijärven eteläpäästä on havaintoja luontodirektiivin liitteen IV(a) tiukasti suojeltavista eläinlajeista, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Eläinsuojan laajennusalueelta ei ole tiedossa erityisiä luontoarvoja.

Hämeen ELY-keskus toteaa, että luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi YVA-menettelyn soveltamiselle ei ole tarvetta. Eläinsuoja ja lannanlevityspellot sijaitsevat maakunnallisesti merkittävällä kulttuurimaisema-alueella. Peltojen säilyminen viljelyskäytössä tukee avoimen viljelyskulttuurimaiseman sekä viljelysmaista riippuvaisten lajien elinympäristöjen säilymistä. Laajentuvassa eläinsuojatoiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota lannanlevitykseen ja suojavyöhykkeiden tarpeeseen vesistöjen ja pohjavesialueiden läheisyydessä. Toiminta ei saa vaarantaa vesienhoitoalueen vesien tilatavoitteiden saavuttamista tai säilyttämistä. Myös arvokkaita lintuvesiä uhkaa ravinteisuuden lisääntymisestä aiheutuva umpeenkasvu.

Tilan alueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n mukaan tila sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) alueella Tuuloksen historiallinen kirkkomaisema sekä maakunnallisella maisema-alueella ja maakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella. Rakentaminen sijoittuu olemassa olevien maatalarakennusten yhteyteen metsäsaarekkeen reunaan, eikä sen laajuus edellytä YVA-menettelyä maisema- ja kulttuuriympäristön osalta.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Hankkeen vaikutusalueella ei ole tiedossa muita hankkeita, joista aiheutuisi yhteisvaikutuksia.

Huomioitavat haittojen välttämisen- ja ehkäisemistoimenpiteet

Tilalla olevat lietesäiliöt ovat betoni- ja kumirakenteisia ja rakennettavat lietesäiliöt aiotaan toteuttaa betonirakenteisena. Lietelantaloissa lannan kuorettuma toimii kelluvana katteena, mikä vähentää hajupäästöjä. Säilörehu tullaan varastoimaan kattamattomiin betonirakenteisiin siiloihin, joista puristuksesta kerätään umpisäiliöön. Lannanlevitykseen on käytössä multaava kalusto. Polttoneste varastoidaan kaksivaippaisessa säiliössä.

Yhteenveto

Hankkeessa on kyse olemassa olevan eläinsuojan ja siihen liittyvien oheistoimintojen laajentamisesta nykyisellä paikallaan. Hankkeesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ei voida pitää uudesta eläinsuojasta syntyvien vaikutusten kaltaisina, koska hanke sijoittuu olemassa olevan toiminnan yhteyteen eikä toiminnan luonne ole muuttumassa. Hankkeen osalta merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät ravinnekuormituksen lisääntymiseen sekä eläinsuojasta ja lannan levityksestä aiheutuviin hajuhaittoihin. Toiminnan sijaintipaikasta johtuen hankkeen vaikutukset eivät kuitenkaan kohdistu erityiseen suuren ihmismäärään ja ovat maatalousalueelle tyypillisiä.

Paikallisesta näkökulmasta eläinsuojatoiminnan potentiaalisesti merkittävänä ympäristöhaittana voidaan pitää toiminnasta aiheutuvia hajuhaittoja, jotka kohdistuvat erityisesti eläinsuojarakennusten ja lantaloiden lähialueelle. Lannanlevityksestä ja etävarastoinnista johtuen hajuhaittoja voi ilmetä myös laajemmalla maantieteellisellä alueella. Hanke sijoittuu kuitenkin maatalousvaltaiselle alueelle, eikä sen läheisyydessä sijaitse huomattavaa määrää asutusta. Tilakeskuksen vieressä noin 200 metrin päässä eläinsuojarakennuksista ja noin 250 metrin päässä uudesta 2 500 m³:n liotelantalasta sijaitsee rivitalo. Tilakeskuksesta noin 7 km päässä sijaitsevasta etäliotelantalasta on n. 300 metrin etäisyys lähimpiin asuinrakennuksiin. Toiminnan hajuhaittojen tehokkaan estämisen keinot ja hajuhaittoja aiheuttavien toimintojen vaihtoehtoiset sijoituspaikat kiinteistöllä voidaan ratkaista ympäristölupaprosessissa. Lupaprosessin aikana tilakeskuksen ja etäliotelantalalan lähiasukkailla on tilaisuus tulla kuulluksi.

Laajennuksen mukainen eläinmäärä tuottaa hankeluettelon mukaisten hankkeiden kaltaisia ravinne- ja ammoniakkipäästöjä, mutta hankkeella on käytettävissä riittävästi lannan varastointitilaa ja levitysalaa. Multaavalla lannanlevityskalustolla voidaan lieventää lannanlevityksestä aiheutuvaa vesistökuormitusta sekä hajuhaittaa.

Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Ylöskartanon tilan laajennushankkeen ominaisuudet, sijainti, vaikutusten luonne ja kuulemisessa saadut lausunnot, hankkeen toteuttaminen ei aiheuta laajuudeltaan tai laadultaan YVA-lain hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Arviointimenettelyä ei siten ole tarpeen soveltaa hankkeeseen.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Vaikka hankkeeseen ei sovellettaisi arviointimenettelyä, on hankkeesta vastaavan sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää (YVA-laki 31 §).

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3, 11, 12, 13, 31 ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2.
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1 ja 2 §.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä tiedotetaan kuuluttamalla Hämeen ELY-keskuksen verkkosivuilla. Ilmoitus kuulutuksesta lähetetään julkaistavaksi Hämeenlinnan kaupungin ilmoitustaululla. Päätös julkaistaan sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivuilla: www.ymparisto.fi/yva -> YVA-päätökset -> Valitse kohdasta "Alueellista tietoa, valitse ELY-keskus" -> Hämeen ELY-keskus.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan ympäristölupapäätökseen, saa hakea muutosta tähän päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen. Muutosta voidaan hakea vasta siinä vaiheessa, kun edellä mainitusta päätöksestä on mahdollisuus valittaa (YVA-laki 37 § 2 momentti).

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämän päätöksen on esitellyt ylitarkastaja Johanna Flood ja ratkaissut yksikön päällikkö Marja Hiitiö. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

JAKELU

Janne Näsi, Ylöskartanon tila (saantitodistuksella)
Etelä-Suomen aluehallintovirasto (sähköisesti)
Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (sähköisesti)
Hämeen liitto (sähköisesti)

LIITE

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja/tai päätökseen asian käsittelystä perittävistä maksusta tyytymätön saa hakea siihen muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä (7) päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, ellei valituksen yhteydessä muuta näytetä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, Valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00–16.15.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään asian käsittelystä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 250 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna

Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 Hämeenlinna

p. 029 56 42210, fax. 029 56 42269

Kirjaamon sähköpostiosoite: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Tämä asiakirja HAMELY/1268/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/1268/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Flood Johanna 01.10.2021 12:08

Ratkaisija Hiitiö Marja 01.10.2021 12:09